

Εννοιολογικοί χάρτες

Πλαίσιο

Οι νοητικοί και εννοιολογικοί χάρτες βοηθούν τους μαθητές να σημειώνουν μόνο τις πιο σημαντικές πληροφορίες χρησιμοποιώντας λέξεις-κλειδιά και στη συνέχεια να κάνουν οπτικές συνδέσεις μεταξύ γεγονότων και ιδεών.

Είναι ιδιαίτερα χρήσιμοι σε μαθητές που δυσκολεύονται να οργανώσουν και να ενσωματώσουν σκέψεις και ιδέες. Έτσι, οι σημειώσεις γίνονται επίσης ευκολότερες στη γραφή και την ανάγνωση, και ταυρόχρονα αποτελούν μια γρήγορη και αποτελεσματική μέθοδο για τον καταγισμό ιδεών, την καταγραφή, την οργάνωση και την παρουσίαση πληροφοριών.

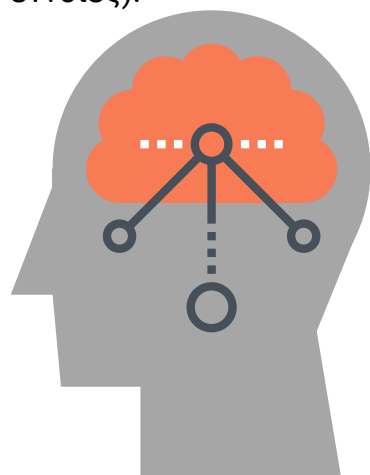
Σε πολλές περιπτώσεις οι μαθητές με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ) μπορεί να χρειάζονται να ακολουθήσουν γραπτές πληροφορίες, όπως σε διαλέξεις, εργασίες στο σπίτι και οδηγίες με σαφή οπτική μορφή. Μαθητές με ΕΜΔ, όπως η δυσλεξία, ή με προβλήματα κατάκτησης της γλώσσας, μπορεί να χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν νοητικούς ή εννοιολογικούς χάρτες, για να έχουν ευκολότερη πρόσβαση στο περιεχόμενο του μαθήματος.

Γενικές αρχές

Οι νοητικοί και εννοιολογικοί χάρτες αποτελούν δύο διαφορετικούς τρόπους για τη σύνοψη πληροφοριών σε διαγράμματα.

Και οι δύο λειτουργούν με το να αναλύουν μεγάλες δομές σε κομμάτια βασικών πληροφοριών που συνοψίζονται σε "κόμβους" (ομάδες πληροφοριών που αντιπροσωπεύουν μεμονωμένες έννοιες).

Κάθε κόμβος μπορεί να συνδεθεί ο ένας με τον άλλο σε σχέση με τους προηγούμενους, εάν οι δύο έννοιες συνδέονται.

Οι κατασκευές συνοψίζονται με αυτόν τον τρόπο μέσω των πιο σημαντικών εννοιών, χρησιμοποιώντας ομάδες πληροφοριών σε μικρούς και σαφείς κόμβους.

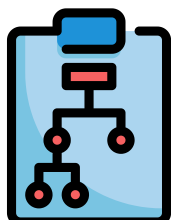
Μεγάλα κείμενα μπορούν έτσι να συνοψιστούν σε λίγους κόμβους, αποφεύγοντας να διαβάσετε μια ολόκληρη σελίδα για να συνοψίσετε εργασίες ή εξετάσεις.

Οι νοητικοί και οι εννοιολογικοί χάρτες είναι παρόμοιοι ως προς τους στόχους τους, αλλά διαφέρουν ως προς τη σύνθεσή τους.

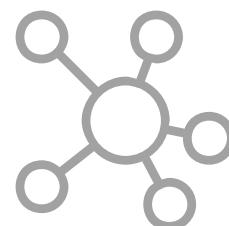

Διαφορές

Οι νοητικοί χάρτες ξεκινούν από μια κεντρική έννοια και αναπτύσσονται σε διάφορες ιδέες-κλαδιά και συνδέονται με την κεντρική ιδέα ή η μία με την άλλη - επινοήθηκαν με σκοπό τη χρήση της οπτικής μνήμης για την απομνημόνευση εννοιών και πληροφοριών που σχετίζονται μεταξύ τους.

Οι εννοιολογικοί χάρτες διαφέρουν από τους νοητικούς χάρτες, επειδή δεν αναπτύσσονται από μια κεντρική έννοια, καθώς μπορούν να είναι ελεύθερης μορφής, βασισμένοι σε συνδέσεις μεταξύ εννοιών σε πιο ποικίλα μοτίβα. Επίσης, οι εννοιολογικοί χάρτες έχουν συνήθως κειμενικές ετικέτες στις συνδέσεις μεταξύ των κόμβων.

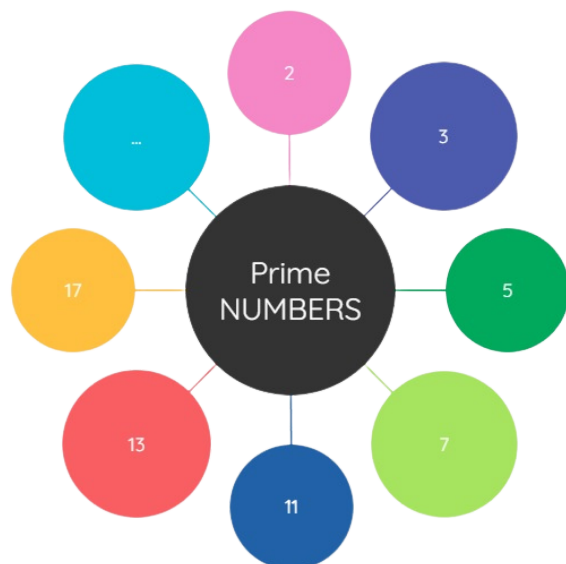

Παραδείγματα

ΝΟΗΤΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Ο νοητικός χάρτης είναι ιεραρχικός και δείχνει τις σχέσεις μεταξύ των μερών ενός συνόλου. Συχνά δημιουργείται γύρω από μια έννοια, που σχεδιάζεται ως εικόνα στο κέντρο μιας κενής σελίδας, στην οποία προστίθενται σχετικές αναπαραστάσεις ιδεών, όπως εικόνες, λέξεις και μέρη λέξεων. Οι βασικές ιδέες συνδέονται άμεσα με την κεντρική έννοια και άλλες ιδέες διακλαδίζονται από αυτές τις βασικές ιδέες.

Χρησιμοποιείται καλύτερα για καταίγισμό ιδεών, εξάσκηση της μνήμης και συσχέτιση εννοιών γύρω από μια έννοια.

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Ο εννοιολογικός χάρτης είναι ένα διάγραμμα που απεικονίζει τις προτεινόμενες σχέσεις μεταξύ των εννοιών.

Συνήθως αναπαριστά ιδέες και πληροφορίες που μπορούν να συμπεριληφθούν σε πλαίσια ή κύκλους, τα οποία συνδέει με βέλη με ετικέτες, συχνά σε μια ιεραρχική δομή με διακλαδώσεις προς τα κάτω ή σε χάρτες ελεύθερης μορφής. Η σχέση μεταξύ των εννοιών μπορεί να αρθρώνεται σε προτάσεις σύνδεσης με επεξηγήσεις.

Χρησιμοποιούνται περισσότερο για τη μελέτη και την καταγραφή σημειώσεων.

Πολύ μεγάλα κείμενα μπορούν να συνοψιστούν σε λίγους κόμβους με την εύρεση **λέξεων-κλειδιών** και εννοιών που συνθέτουν μεγάλες δομές.

Πηγές

Διαδικτυακά εργαλεία όπως το **Cmap**, το **MindMeister**, το **Lucidchart**, το **Bubbl.us** ή το **Zapier** βοηθούν στη δημιουργία νοητικών και εννοιολογικών χαρτών. Οι πηγές αυτές παρέχουν επίσης παραδείγματα και ορισμούς στα ιστολόγια τους σχετικά με αυτά τα δύο στυλ χαρτογράφησης. Αν θέλετε να εμβαθύνετε τις γνώσεις σας σε αυτό το θέμα: Ο Tony Buzan, ψυχολόγος και εφευρέτης της χαρτογράφησης του νου, έγραψε ένα βιβλίο με τίτλο "Χρησιμοποίησε το μυαλό σου", αναπτύσσοντας παράλληλα την τεχνική της εννοιολογικής χαρτογράφησης, το οποίο εξηγεί τον μηχανισμό του νου και τις διαδικασίες μέσω των οποίων λειτουργεί η μνήμη.